

KVAN

DE TOEKOMST IS NU

Beleid KVAN 2026 -2029

Inhoud

Inleiding	3
Doelstellingen	3
Prioriteiten voor de komende vier jaar	5
1. Mijn KVAN: een vereniging voor en door onze leden	5
2. Lobby en belangenbehartiging	6
3. Versterking van de archiefprofessional	6
4. Digitale transitie is nu: verankeren van onze positie in de informatieketen	7
5. Samenwerking: een krachtenveld waar wij als vereniging deel van uitmaken	8
6. Benchmark	9
7. De organisatie en staf	9
8. Tot slot	9

Dit document is opgesteld als beleidsdocument door het bestuur van de Koninklijke Vereniging Archiefsector Nederland. <https://kvan.nl>

Inleiding

De samenkomst van de nieuwe Archiefwet per 1 januari 2027 en de uitrol van de digitale transitie bij overheden markeert een kantelpunt voor het archiefvak, waarin de rol van de archivaris fundamenteel verandert. Waar het vak ooit primair gericht was op het beheren en toegankelijk maken van fysieke archieven, verschuift de focus steeds nadrukkelijker naar het duurzaam beheren van digitale informatie, complexe datastructuren en continue informatiestromen. En dit is niet meer iets voor de toekomst, maar voltrekt zich NU. Er wordt nieuwe expertise gevraagd, andere werkwijzen, en een herijking van competenties en onderscheidend vermogen. Dit alles vraagt veel scherpte van ons als branchevereniging. Tegelijkertijd maken deze ontwikkelingen het vak juist extra relevant. Digitalisering, datagroei en verwachtingen van burgers en andere actoren in de samenleving, creëren nieuwe mogelijkheden om informatie toegankelijker en betekenisvoller te maken, voor bekende én nieuwe doelgroepen.

In deze dynamische context zal de KVAN in de komende beleidsperiode haar rol als aanjager, verbinder en belangenbehartiger verder versterken en uitbouwen. Door actief in te spelen op ontwikkelingen, kennisdeling te stimuleren en de positie van archiefprofessionals breed te versterken, ondersteunt de KVAN haar leden bij het vormgeven van deze transitie. Hierdoor maken we optimaal gebruik van de mogelijkheden om informatie te laten stromen die voor iedereen toegankelijk is. Uiteraard zijn we als organisatie ook begrensd in wat we wel en niet kunnen doen. Ook daartoe geeft deze meerjarenvisie een koers.

Het bestuur wil in zijn bestuursperiode werken vanuit een heldere missie. Want wat maakt de archieffunctie in haar essentie relevant? Het gaat **om het waarborgen van de toegang tot informatie**. Het borgen van het democratisch recht van de burger op betrouwbare informatie. We maken de papieren geschiedenis doorzoekbaar; en wat vandaag aan digitale informatie wordt gecreëerd is de geschiedenis van morgen. De omgeving waarin de archivaris opereert en waarin de uitdaging ligt, is een maatschappij die razendsnel digitaliseert en waarbij de grenzen tussen begrippen als informatie en archief vervagen.

De urgentie en opgave is dan ook om in deze transitie en het krachtenveld waar we als sector middenin staan onze kernwaarden opnieuw te bestendigen en tegelijkertijd de kansen die er liggen optimaal te benutten. **De uitdaging ligt erin dit te doen in een digitale omgeving**. En dat is geen toekomst, dat is nu.

Doelstellingen

KVAN is een vereniging die zich inzet voor het versterken van het Nederlandse archiefwezen en de positie van haar leden. Juist in deze tijd van verandering ligt er een grote kans om de maatschappelijke waarden van archieven en de rol van archiefinstellingen daarin nadrukkelijk zichtbaar te maken in het veld.

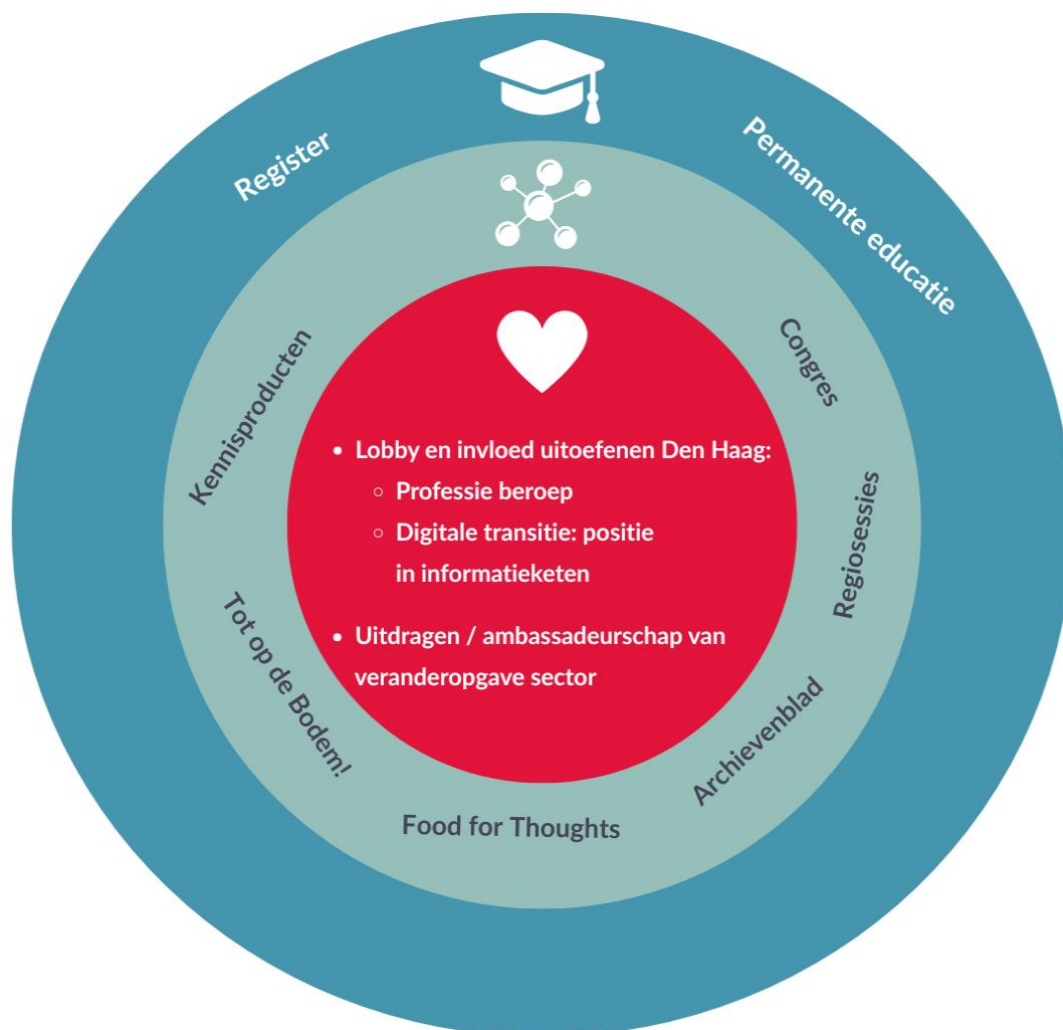
De kern van het vak, het waarborgen van duurzame, drempelvrije toegang tot betrouwbare informatie, krijgt in een digitale samenleving een nieuwe dimensie. Dit biedt de mogelijkheid om informatie en de rol en functie van archiefinstellingen sterker te positioneren als fundament onder een democratisch rechtsbestel waarin openheid en transparantie de uitgangspunten zijn.

KVAN opereert sectorbreed, en verbindt het gehele archiefveld. De legitimiteit ligt bij haar leden. KVAN benut deze positie door op te treden als een strategisch gesprekspartner met de sector en partners. De KVAN vertegenwoordigt zowel individuele professionals als organisaties.

In de beleidsperiode die we afronden is een heleboel bereikt. De nadruk lag sterk op de introductie van de nieuwe Archiefwet, en de nasleep van de discussie rond de beschikbaarstelling van het CABR. De samenwerking met OCW is in deze periode verstevigd. Werkgroepen hebben kennisproducten opgeleverd die breed in het veld worden gebruikt. De Archiefdag heeft een nieuwe, succesvolle vorm gekregen en de online Food for Thought sessies worden goed bezocht. Het Archievenblad is na 135 jaar nog steeds een pilaar in de sector. Verder is de basis gelegd voor een beroepsregister en is het belang van permanente educatie op de kaart gezet, waarvoor substantiële middelen door OCW zijn toegekend. Met het breed binnen en buiten de sector gedeelde concept van het archief als informatie nutsvoorziening is een nieuw concept voor archiefinstellingen gedefinieerd. Met een roadshow en samenwerkingsproject zijn vervolgens de eerste stenen voor realisatie daarvan gelegd. Tenslotte zijn de kerngetallen van de sector zichtbaar gemaakt door middel van een benchmark.

De doelstelling van de komende beleidsperiode is daarom wat de afgelopen beleidsperiode is voorbereid en gerealiseerd verder uit te werken en te verdiepen. Het KVAN bestuur legt daarbij stevig de nadruk op samenwerking en verbinding. Met leden (instellingen en professionals), met de politiek, en met onze strategische partners. We hebben laten zien dat we het samen kunnen, en we laten dat daarom de drijvende kracht voor de komende periode zijn. Niemand kan de opgave waarvoor we staan alleen volbrengen. Samen staan we sterk.

Grafiek 1: visuele weergave van reikwijdte KVAN in de samenleving en overzicht thema's komende periode. De middelste ring, representeert de leden activiteiten.

Prioriteiten voor de komende vier jaar

1. Mijn KVAN: een vereniging voor en door onze leden

De KVAN is een vereniging voor alle professionals in het veld. Het uitgangspunt van de vereniging is: voor en door leden. In de dagelijkse werkelijkheid bereiken we naast de leden een groot aantal mensen die werkzaam zijn in het veld en die de activiteiten en visie van KVAN steunen, maar die geen lid zijn. Om legitimiteit te ontleen aan de activiteiten die we ondernemen is een sterke basis nodig, en daarvoor hebben we een stabiel ledenbestand, liefst groeiend, nodig. De trend is echter, en dat geldt niet alleen voor de KVAN maar voor bijna alle verenigingen in Nederland, een (langzame) afname van het aantal leden. De slagkracht van onze vereniging kan groeien door een brede participatie van leden die ook mee willen werken aan onderwerpen. Het faciliteren en het mogelijk maken van bij elkaar brengen van ‘vraag en aanbod’, en het creëren van een gezamenlijk “onze vereniging” gevoel zien we als belangrijk speerpunt voor de komende periode.

We willen een vereniging zijn die zowel de instellingen inspireert als de individuele leden. Daartoe ontwikkelen we een aantal lijnen die er als volgt uitzien:

1. Vanuit de sector hebben we gemerkt dat er een groeiende behoefte is aan onderling contact. Dat geeft meerwaarde voor de individuele professional en draagt bij aan een gedeeld “mijn KVAN” verenigingsgevoel. In aanvulling op de bestaande activiteiten zullen we de komende periode onderzoeken hoe we daar met laagdrempelige, eenvoudig te organiseren activiteiten vorm aan kunnen geven. Dit zal in coproductie met de leden zelf plaatsvinden. Te denken valt aan kleinschalige lokale activiteiten op basis van een thema, maar ook aan structurele uitbreiding van digitale profiel- en contactmogelijkheden (denk aan de functies in de Archiefdag app die mogelijk ook via de website kunnen worden aangeboden).
2. Afgelopen jaar hebben we meerdere medewerkers van instellingen kunnen verbinden op het thema nutsvoorziening, en is met het innovatieproject Tot op de Bodem een “proof of concept” opgeleverd. Dit project is door de participatie van de leden die dit omarmd hebben een succes geworden. Komende beleidsperiode zetten we in op een vervolg van dit initiatief met als inhoudelijke thema digital legacy, waarbij we de rol op kennisdeling, en de begeleiding van kennisontwikkeling bij KIA willen beleggen. De inhoudelijke regie blijft bij KVAN, via een daarvoor in te richten stuurgroep. Parallel wordt onderzocht of de functionaliteit die in het project gerealiseerd wordt geborgd kan worden door en bij een gespecialiseerde partij.
3. Het organiseren van een inhoudelijk hoogwaardig en actueel jaarlijks Archiefcongres, al dan niet in samenwerking met partners waarbij het accent ligt op inspiratie, ontmoeten en verdiepen. Een nieuwe generatie heeft zich aangediend die helpt met organiseren.
4. Voortzetting van het Archievenblad, dat zich met trots het oudste vakblad van Nederland mag noemen, en onderwerpen signaleert die het gehele archiefveld raken en inspireren.
5. Werving en joint promotions: er is een aantal ledenorganisaties die verwant zijn aan onze doelstellingen, en waarmee we een joint promotie kunnen uitwerken. Dit zou kunnen met de KNVI en met de KNHG die actief belangstelling hiervoor hebben getoond. Verder hebben we een vaste set aan communicatiemiddelen zoals de nieuwsbrief, en onze socials. Een evaluatie van het communicatiepakket behoort ook komende periode tot een van de activiteiten die we zullen doen.

6. Hierbij kijken we naar ratio's zoals clickratio, openratio. Organiseren van regiosessies op basis van thema's, naast de jaarlijkse ledenvergaderingen voor het optimaliseren van de dialoog tussen bestuur en leden.
7. Tenslotte zien we het register als de ultieme vorm van ledenbinding.

2. Lobby en belangenbehartiging

KVAN signaleert en agendeert: door wetgeving op dagelijkse voet te volgen, is er een continue afweging van wel of niet invloed uitoefenen op beleid danwel op de politiek. Doel hierbij is om tot heldere en uitvoerbare wet- en regelgeving te komen. Dit vergt deskundigheid die wordt ingebracht door leden zelf, aangevuld met -betaalde- experts in en buiten de sector. KVAN brengt deze deskundigheid samen, stelt moties op, geeft reacties op internetconsultatie en brengt kennis in ten behoeve van haar leden in de dagelijkse praktijk.

Thema's:

- Evaluatie van de Archiefwet in 2029 (2,5 jaar na invoering);
- Agenderen van onderwerpen die niet in de wet zijn geregeld, maar die noodzakelijk zijn voor de sector in het algemeen en de digitale transitie (denk aan digital legacy of AI) in het bijzonder. KVAN zal dit doen in het Landelijk Strategisch Archief Overleg, met de stakeholders (VNG, IPO, Unie van Waterschappen, BZK, OCW);
- Toezicht: tijdens het debat over de nieuwe Archiefwet heeft de Tweede Kamer door middel van amendementen en moties de minister opgeroepen tot “versterking van de toezichtstructuur en het verbeteren van de mogelijkheden tot toezicht op de informatiehuishouding”. Een visie op toezicht is nog niet uitgewerkt door het ministerie van OCW, noch door de KVAN. Samen met de leden ontwikkelen we een visie op toezicht. Dit doen we door met verschillende betrokkenen in gesprek te gaan over dit onderwerp om zo te komen tot een gedragen beeld op de wijze waarop toezicht in de toekomst georganiseerd kan zijn. Dit beeld leggen we vervolgens voor aan het ministerie van OCW.

De wijziging Archiefwet 2026 wordt in 2027 ingevoerd.

KVAN zal actief betrokken zijn bij de implementatie, en haar stempel drukken op de eerste evaluatie, twee jaar na invoering. De wijziging Archiefwet biedt echter niet automatisch ook de oplossing voor de digitale transformatie. Met VNG samen zullen we ons sterk maken voor decentrale kracht. Tegelijkertijd zijn er naast de Archiefwet talloze wetten op het terrein van informatiebeheer die elkaar complementeren en elkaar soms tegenspreken. OCW heeft het voortouw op het terrein van de Archiefwet, BZK zit op de WOO, Justitie op de AVG. Er is in 2025 een nationale Digitale Strategie gepubliceerd waarin het accent ligt op versnelling en samenwerking.

KVAN zal zich moeten verhouden tot deze ontwikkelingen, en telkens de positie van het archief duidelijk moeten maken. We zullen dan ook de komende tijd op basis van uitvoeringstoetsen Rijk parameters gaan bepalen ten behoeve van de evaluatie. Daarnaast is er wet- en regelgeving die relevant is voor de interne bedrijfsvoering van archieforganisaties, denk aan diversiteit in personeel.

3. Versterking van de archiefprofessional

De huidige ontwikkelingen maken het mogelijk om naast een gediplomeerd archivaris, ook een brede instroom van mensen te garanderen die “archiefbekwaam” zijn én tegelijkertijd beschikken over een breder competentiepalet. Hoewel velen van ons nog met papieren archieven werken, is ons vak is

verbreed, en dat moet erkend worden. Er is niet één type archiefprofessional nodig, het vak krijgt aanzien en wordt versterkt door een brede instroom van professionals met een gedifferentieerd profiel waarin zowel data en informatie, als governance en toezicht een plek hebben.

KVAN zal zich sterk maken voor de autonomie van de archivaris/archieffunctie, waar in de laatste jaren duidelijk een begrenzing wordt gesteld in wetgeving.

De positie van het vak, en de status van het vak is bij KVAN een prioriteit. Het door KVAN verder te ontwikkelen programma permanente educatie zal in de komende beleidsperiode landen bij een daarvoor geschikte organisatie, zodat er een duurzaam programma kan worden uitgevoerd. KVAN zal zich verder hard maken voor een beroepsregister voor archiefprofessionals, zodat helder is wie zich archiefprofessional mag noemen. Het beroepsregister is de basis voor de autonomie en de ethische standaarden.

Verder zal KVAN aan tafel zitten bij KIA en Het Leerhuis, om met input vanuit de sector aan te geven wat voor de hedendaagse archiefprofessional van belang is, en te borgen dat die onderwerpen ook in de programma's worden opgenomen.

Ook kan de archivaris, vanuit de rol als toezichthouder (op decentraal niveau) een rol pakken in het op orde brengen van de informatiehuishouding van overheden en het beschikbaar stellen van informatie aan burger en ambtenaar. De rol van het toezicht zal dan beter moeten worden gepositioneerd, hetgeen ook onderwerp zal zijn van de lobby. De rol van de archivaris is van zwaarwegend belang in het mogelijk maken van raadpleging en openbaarheid, deze positie is inherent aan het mandaat op regionaal niveau.

Thema's:

- Realiseren van een duidelijke positie van de aangewezen archivaris;
- Realiseren van een helder educatie- en opleidingsprogramma dat passend is bij de huidige ontwikkelingen;
- Realiseren van een na- en bijscholingsprogramma in de vorm van permanente educatie, overeenkomend met de aanbevelingen van het onderzoek Regioplan en in afstemming met het ministerie van OCW;
- Het realiseren van een register voor archiefprofessionals dat het mogelijk maakt om het vak te waarderen analoog aan andere beroepsgroepen die de legitimiteit van een samenleving vormen.

4. Digitale transitie is nu: verankeren van onze positie in de informatieketen

Door de verkorte overbrengingstermijn, de vorming van digital born archief, en de mogelijkheden om papieren archief digitaal doorzoekbaar te maken verandert de positie van de archiefinstelling in de informatieketen. Het archief transformeert van eindstation naar een vitaal onderdeel in de keten, waarin naast duurzame bewaring het gebruik voor allerlei mogelijke doelgroepen (burger en ambtenaar) een prominente plek inneemt. Door inzet van moderne technologie komt de realisatie van drempelvrije toegankelijkheid in zicht. Dit impliceert een beweging van de positie van de archivaris naar voren in de informatieketen. Vanuit de rol als toezichthouder (op decentraal niveau) kan een rol worden gepakt in het op orde brengen van de informatiehuishouding, met als uiteindelijk doel informatie beschikbaar te stellen voor een breed publiek.

Thema's:

- Uitrollen van het concept van het Archief als publieke informatie nutsvoorziening; hiertoe zullen we ons ook inspannen te komen tot een landelijke visie op digitale toegang, waarbij we zowel techniek, juridisch als organisatorische elementen in beschouwing nemen;
- Realiseren van inspirerende praktijkvoorbeelden;
- De kleine projecten waarmee gestart is omzetten tot een breed landelijk programma, waarin visie, infrastructuur en kennisdeling centraal staan en worden uitgewerkt en geïmplementeerd;
- Agenderen van het thema digital legacy, dat ervoor moet zorgen dat de achterstanden bij archiefvormers op een goede manier worden overgebracht en toegankelijk worden gemaakt;
- Ontwikkeling van een eigen visie op de positie van Toezicht.

5. Samenwerking: een krachtenveld waar wij als vereniging deel van uitmaken

Er zijn vele spelers die direct of indirect van invloed zijn op het realiseren van de doelstelling die we voor ogen hebben. Dit speelveld heeft de KVAN in kaart en acteert hierop.

Door de medeondertekening door BZK van de nieuwe Archiefwet, zien we een verbreding ontstaan in horizontale richting tussen departementen maar ook in toenemende mate bij non-gouvernementele organisaties die zich uitspreken over de democratische legitimiteit van de archiefsector, zoals NIAS, Open State Foundation, Bits of Freedom, ACOI en daarmee ook een natuurlijke bondgenoot zijn van de KVAN.

De KVAN opereert vanuit haar eigen kracht (zie ook de grafiek) en vanuit een onafhankelijke positie binnen het archiefveld en zal ten alle tijden de onafhankelijkheid van de archief en informatieprofessional voorop stellen. Het kan derhalve ook af en toe schuren, maar dat doen we vanuit een algemeen verantwoordelijkheidsbesef voor de sector breed.

De KVAN is geen uitvoeringsorganisatie, daar zijn we als organisatie te klein voor. Daarom wordt de komende periode ingezet op intensieve samenwerking met partijen en afstemming hoe we elkaar kunnen versterken. Deze samenwerking krijgt vorm in de volgende activiteiten:

- Deelname aan het Landelijk Strategisch Archief Overleg in samenwerking met het NA. In dit brede overleg tussen BZK, VNG, OCW en brede vertegenwoordiging vanuit onze sector wordt gesproken over thema's als de digitale transitie, toezicht, AI, etc.
- Versterken van de positie van particuliere archieven; nergens is wettelijk geregeld hoe om te gaan met particuliere archieven, Voor de reconstructie is het onvoldoende om te volstaan met het overheidsarchief, je hebt ook het verhaal van de meerstemmige samenleving nodig. Daarvoor onderzoeken we ook mogelijke samenwerking met partners als FARO / RCE en Spreekende Geschiedenis.
- Samenwerking met vergelijkbare organisaties en platformen intensiveren (zoals KNVI, NIAS, Open State Foundation, Bits of Freedom en Public Spaces), waarbij we vanuit gedeelde belangen onderzoeken waar en hoe we elkaar kunnen versterken.

- Samenwerking met organisaties die een rol hebben in de informatiesector vanuit een gedeelde visie verder concretiseren en intensiveren (NDE, DEN, KIA).
- De internationale activiteiten binnen de ICA en specifiek de rol binnen FPA (Forum Professional Associations) worden voortgezet maar zullen meer in verbinding staan met de activiteiten in Nederland. Dit door internationale focus bijvoorbeeld op het Archiefcongres. Ook wordt onderzocht hoe KVAN leden (instellingen en individuele leden) op laagdrempelige wijze meer met internationale collega's in gesprek kunnen komen.

6. Benchmark

Lobby begint met feiten. Om de doelstelling te kunnen realiseren (het bevorderen van de belangen van de archiefsector en van haar leden) zal KVAN de positie van de sector goed moeten kunnen weergeven bij externen. Het is bijvoorbeeld nodig om met onderbouwing van cijfers te laten zien wat de status is van digitalisering, hoeveel professionals er in de sector werkzaam zijn, wat de financiële situatie is van instellingen etc. Daarom is benchmark voor de sector van essentieel belang. De benchmark is de afgelopen jaren ontwikkeld, en zal in de komende periode worden uitgebouwd tot een professioneel instrument, die de onderliggende basis vormt van de staat van de archiefsector en ook richting kan geven voor landelijk beleid. Daarmee wordt de benchmark een volwaardig strategisch instrument waarmee we onze lobby en positie bij stakeholders kunnen versterken.

7. De organisatie en staf

Om het werk verder te kunnen doen, werkt KVAN met een professionele staf. Voor de ledenadministratie, financiën en communicatie, evenals de organisatie van de activiteiten wordt gewerkt met Het Branche Bureau, gespecialiseerd in ondersteuning van verenigingen. Voor de inhoudelijke regie en de lobbyactiviteiten wordt gewerkt met een directeur, die de positie heeft om namens het bestuur aan te schuiven bij departementen, VNG etc., en zorgt dat er standpunten van de KVAN worden opgesteld. De directeur werkt hierin samen met de leden en het bureau, en rapporteert aan het bestuur. In de beleidsperiode 2026-2030 zal een nieuwe directeur worden aangesteld i.v.m. pensionering van de huidige directeur.

8. Tot slot

Zoals we bij de doelstelling van deze beleidsnotitie beschreven hebben is het vertrekpunt voor de komende periode de basis die de afgelopen jaren is gerealiseerd. Dat geeft in zekere zin rust. Maar we zijn ons er ook van bewust dat de opgave waar we de komende jaren voor staan groot is, en een beleidsformulering van vier jaar, en zeker voor langer, heel erg lastig is.

Een aantal zaken zal ten opzichte van de voorgaande periode ook nieuw zijn. Het belangrijkste is de verbinding met leden en strategische partners. We zullen nadrukkelijker met elkaar in gesprek gaan, initiatieven en ontwikkelingen voorleggen en op zoek gaan naar waar we elkaar kunnen versterken. Dat levert voor alle partijen waarde, maar vraagt ook om een investering van alle betrokken partijen.

Verder zal de intensieve voorbereiding van de afgelopen jaren op permanente educatie met een concreet doel voor ogen realiteit worden en kunnen we deze gaan bestendigen, weliswaar onder voorwaarde dat de subsidie en toezegging vanuit OCW geborgd zijn op de richting die KVAN voor ogen heeft. Dit zal een enorme mijlpaal voor de sector zijn, en zowel voor de individuele beginnend medewerker, doorgewinterde professional als zijinstromer waardevol zijn.

De samenwerking tussen KVAN, leden en partners in de praktijk krijgt met een concreet vervolg op het Tot op de Bodem project een nieuwe dimensie. Dit initiatief heeft de potentie samenhang in de doelstellingen voor de komende jaren aan te brengen in de praktijk, met beheersbare projecten die zowel tot opbouw van kennis als levering van bruikbare producten leidt.

De ambitie is daarmee onverminderd groot, en het KVAN bestuur is zich ervan bewust dat deze richting ook dilemma's met zich meebrengt. Deze beleidsnotitie schept een kader en richting, maar is niet het laatste woord. De noodzaak en urgentie zijn helder, en mits goed aangepakt kunnen we ook in een digitale samenleving met digital born documenten een gezonde, toekomstbestendige sector blijven. We gaan daarom samen met de leden en onze partners op zoek naar de verbinding en hoe we de ambities met elkaar op een moderne wijze vorm kunnen geven. KVAN is er voor de leden, maar KVAN is er ook door de leden. We pakken het daarom gezamenlijk op.

De archiefsector bevindt zich in een periode van ingrijpende verandering waarin veel kansen liggen. De toekomst is geen verre ontwikkeling of een stip op de horizon, de Toekomst is nu. Door actief te verbinden en te agenderen, draagt KVAN bij aan een samenleving waarin iedereen waardevrij toegang heeft tot informatie. Dan moet deze informatie wel toegankelijk zijn, ontsloten kunnen worden, door professionals die kennis hebben van informatie en begrijpen hoe context meerwaarde heeft. We zullen onze toegevoegde waarde belijden in diverse gremia, en tegelijk leggen we onszelf een ontwikkelslag op. Dat is uitdagend en mooi tegelijk. Met jullie, gaan we deze weg in en maken we KVAN sterk.

Daarvoor strijden we,

Het bestuur van de KVAN
Naarden, 29 mei 2026.

